

Kirje

5.12.2022

VN/29701/2022
VN/29701/2022-OKM-18

Jakelussa mainittu

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Tämä lausunto korvaa aiemman virheellisen lausuntomme VN/29701/2022-OKM-16.

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa asiakohdassa mainitusta asetusluonnoksesta.

Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa.

Lausunnoilla olevassa maksuasetuksen luonnoksessa sosiaali- ja terveysministeriö esittää jälleen ker-
ran merkittäviä tasokorotuksia maksuasetuksen mukaisiin tietolupaviranomaisen maksuihin.

Toisiolain mukaiset menettelyt ovat vaikuttaneet merkittävästi toisiolain säätelemää rekisteriaineistoa hyödyntävän tutkimuksen kustannuksiin. Findatan käyttöympäristö ei monin osin vastaa tutkimuksen tarpeisiin, jolloin tutkimustoimijoille on välttämätöntä kehittää ja ylläpitää omat tietoturvalliset käyttöympäristönsä, joiden kustannukset tulevat heidän maksettavakseen maksuasetuksen mukaisten maksujen, Findatan määrittelemien maksujen ja rekisterinpitäjien omasta aineistostaan perimien maksujen päälle.

Toisiolain alainen tutkimus on osoittautunut erittäin kalliiksi. Tämän voidaan jo katsoa vaarantavan tutkimuksen vapautta. Pelkona on, että kustannustason jatkuva nousu merkittävästi vähentää Suomen tieteen kilpailukykyä rekisteritutkimuksen saralla. Korkeakoulut ovat myös esittäneet huolensa siitä, että toisiolupaviranomaisen maksut kohdistuvat yksittäisille tutkijoilla ja tutkimusryhmille. Tämän seurauksena merkittävä osa julkisesta tutkimusrahoituksesta käytetään lupamaksuihin ja Findatan työhön. Käytännössä kyseessä on arviolta miljoonien eurojen rahansiirto hallinnonalalta toiselle.

Korkeakoulujen perustehtävien (koulutus ja tutkimus) toteuttamisessa on kyse valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n 3 momentin mukaisesta sosiaalisesta tarkoituksesta, koulutustoiminnasta, yleisestä kulttuuritoiminnasta ja/tai niihin verrattavista syistä, joka mahdollistaa maksujen perimisen omakustannusarvoa alempana. Luonnoksen mukaan omakustannusarvoa alempaa hinnoittelua sovelletaan myös jatkossa vain opinnäytetyöhön liittyviin tietolupiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitäisi perusteltuna omakustannusarvoa alempien maksujen perimistä myös muissa julkisen tutkimuksen ja opetuksen käyttötarkoituksissa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Luonnoksessa esitetään useimpien hakijalta perittävien maksujen korottamista. Erityisen suuria korotuksia esitetään asiantuntijatyön tuntihintaan (115 eurosta 135 euroon eli 17,4% korotus), normaalin eli 7-14 tuntia käsittelyaikaa vaativan tietoluvan hintaan (1000 eurosta 1500 euroon eli 50% korotus) ja tietoluvan muutoksen hintaan muille kuin vähäisille muutoksille (400 eurosta 600 euroon eli 50% korotus). Näitä korotuksia voidaan pitää merkittävänä.

Lisäksi asetuksella oltaisiin nostamassa suppeiden tietolupien hintaa 500 eurosta 600 euroon. Tällaisia valmisaineistoon pääsyn antavia tietolupia ei ole vielä myönnetty, joten hinnan korottaminen tässä vaiheessa antaa aineistoja hyödyntäville tutkijoille väärän signaalin. Maksujen merkittävät ja ennakkoimattomat korotukset asettavat tutkimustoimijat entistäkin hankalampaan asemaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Findatan toiminnassa on edelleen haasteita ja erityisesti käsittelyaikojen venyminen on muodostumassa todelliseksi ongelmaksi tutkimustoimijoille. Korkeakoulut ovat raportoineet tilanteita, joissa kolmevuotisen tutkimusprojektin aikana joudutaan odottamaan jopa 6kk ennen tietoluvan saamista. Pahimmassa tapauksessa tällainen viivytys johtaa koko tutkimushankkeen kariutumiseen, kun yhteistyötä kansainvälisten partnerien kanssa ei voidakaan aloittaa sovitussa ajassa.

Kansliapäällikön sijainen, ylijohdaja

Riitta Kaivosoja

Neuvotteleva virkamies

Merja Niemi

Jakelu

STM Sosiaali- ja terveysministeriö